

(Данас, 09.07.2009)

Свака политика је локална, гласи стари афоризам. Данас можемо да кажемо да су сви проблеми глобални. Светски лидери на самиту Г-8 у Италији морају да коригују своју политику како би се ухватили у коштац с проблемима које нико од њих не може да реши сам. Последњих неколико година представљали су серију међусобно повезаних криза: финансијско алармантно стање, пораст цена хране и нафте, климатски потреси, пандемија грипа и много тога другог. Политичка сарадња у циљу проналажења решења проблема не представља финесе. То је глобална неопходност.

Интензитет међусобне повезаности на глобалном нивоу је шокантан. Вирус H1N1 идентификован је у априлу у једном мексичком селу. Сада је присутан у преко 100 земаља. Последице колапса Леман Брадерса су се за неколико дана прошириле на друге делове света. Убрзо су чак најзабаченија села у Африци, Азији и Латинској Америци осетила удар смањених прихода од финансијских попиљки, отказаних инвестиционих пројеката и пада цена извозних артикала. Исто тако, климатски потреси у деловима Европе, Аустралије, Азије и Америка допринели су порасту цена хране, што је погодило сиромашне и довело до нестабилности и оскудице у више десетина земаља.

Ниједна држава или светски лидер не може да реши те проблеме без туђе помоћи. Све земље се суочавају са све горим климатским потресима који су резултат емисија гасова који стварају ефекат стаклене баште у целом свету, а не само у оквиру државних граница. На пример, у недавном извештају владе САД наводи се упозорење да ће уобичајени проблеми у климатској политици изавати страшне суше на америчком југозападу, снажне олује и поплаве у Мексичком заливу, као и обилне кише на североистоку. Амерички политичари ће бити одговорни, али да би се спречиле ове кобне последице, потребна је глобална сагласност.

То је разлог зашто захтевам од Г-8 да делује када је реч о скупу суштинских питања током предстојећих дванаест месеци. Нека од њих су у надлежности држава чланица Г-8; за друга је потребна глобална сагласност свих чланица УН. У оба случаја, лидери Г-8 посебно су обавезни да предњаче у томе, с обзиром на њихова обећања из прошлости, величину њихових економија, њихове несразмерне доприносе емисијама гасова који стварају ефекат стаклене баште и њиховим одговорностима као земаља

донатора.

Прво, државе чланице Г-8 и остали емитери гасова који стварају ефекат стаклене баште морају да интензивирају своје напоре да на конференцији УН о климатским променама у Копенагену у децембру постигну споразум. Тај споразум мора да буде правичан, ригорозан у научном смислу и свеобухватан. Циљ је да се глобални просечни пораст температуре ограничи на два степена Целзијусова. Да би се то постигло, подразумева се да се глобална емисија штетних гасова мора умањити за најмање 50 одсто до 2050, и да се земље Г-8 и остале економски најразвијеније земље обавезу на смањење емисија за најмање 80 одсто у односу на ниво емисија из 1990.

У међувремену, економски најразвијеније земље морају да начине први корак тако што ће се обавезати на смањење емисија од 25 до 40 одсто до 2020. у односу на ниво емисија из 1990. Принципи једнакости и историјска одговорност не захтевају ништа мање. То значи да државе у развоју морају знатно да превазиђу границе уобичајених активности у оквиру смањења емисија штетних гасова. Али не треба да буду приморане да бирају између смањења стопе сиромаштва и смањења емисија штетних гасова. И једно и друго је од великог значаја.

Било какав делотворан споразум мора да помогне угроженим земљама, посебно најсиромашнијима међу сиромашнима, да се прилагоде климатским променама, којима су најмање допринели, а највише су њима погођени. Биће потребни издашни фондови да се помогне да се изграде економије отпорне на климатске промене, да се рашире зелене технологије и повећа приступ чистој енергији. Та подршка мора да буде додатна, а не „препакована“ хуманитарна помоћ, транспарентна, којој се може једноставно приступити и усмерена према провереним интервенцијама.

Уколико преговори у Копенхагену буду успешни, светски лидери морају да пређу с речи на дела. То је разлог што позивам све светске лидере да дођу на глобални самит УН о климатским променама 22. септембра. Очекујем да присуствују том догађају. Наша будућност је стављена на коцку.

Друго, Г-8 треба да предузме посебне кораке који су потребни да би се испунила давно дата обећања када је реч о пружању подршке сиромашним земљама како би им се помогло да остваре Миленијумске циљеве развоја. Група осам је 2005. обећала да ће удвостручити хуманитарну помоћ за Африку до 2010. Она већ сада заостаје са више од

20 милијарди долара годишње у испуњену тог обећања, а остало јој је још годину дана да га испоштује. Кредибилитет Г-8 је озбиљно доведен у питање, пошто су најсиромашније земље на свету под притиском због финансијске кризе, климатских удара и неиспуњених обећања у вези са хуманитарном помоћи, што је све изван њихове контроле.

Треће, Г-8 треба хитно да усредсреди пажњу на све интензивнију оскудицу хране у свету. УН процењују да је број хронично изгладнелих људи недавно порастао за око 150 милиона, те да сада на свету има милијарду неухрањених људи.

Ово шокантно преиначење напретка када је реч о безбедности хране резултат је бројних фактора - климатских удара и смањења приноса житарица и глобалне финансијске кризе. Научници су светским лидерима упутили моћну поруку: сиромашни региони у којима нема довољно хране могу да повећају принос тако што ће помоћи својим ситним фармерима да добију квалитетније семе, ђубриво, систем за наводњавање, што им је потребно да би поспешили производњу. Хуманитарна помоћ од великог је значаја усред актуелне катастрофе; повећање приноса у Африци нарочито је значајно за следећу годину и у будућности.

Глобална сарадња била је одлучујућа у оквиру напора за зауздавање прошлогодишње финансијске стагнације. Док је економска ситуација у свету и даље тешка, корист од монетарне и фискалне сарадње између главних економских земаља је јасна и упечатљива. Примећујемо сличну делотворну колективну реакцију на пандемију H1N1. Сарадња даје резултате.

Учинимо да та моћ глобалног партнерства има утицаја на климу, смањење стопе сиромаштва и производњу хране. Започнимо економски опоравак који није само снажан, већ и правичан, свеобухватан и одржив, покретањем целог света. Јер, ако то не учинимо сада, у критичном тренутку, када ћемо?

Аутор је генерални секретар Уједињених нација

Copyright: Project Syndicate/Institute of Human Sciences, 2009.

Будућност света стављена на коцку

Пише: Бан Ки Мун
субота, 11 јул 2009 18:11

Данас има ексклузивно право објављивања у Србији